

SAROSPATAK

MELENYEK 11-97-OKVILSA

IFJUSÁGI
KÖZLÖNY

PAPP Z.

SÁROSPATAKI IFJÚSÁGI KÖZLÖNY

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hónap 15.-én.
Előfizetési ára: Egy évre 3 P, félévre 1'50 P. Egyes szám ára 50 fillér.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sárospatak, Főiskola.

TARTALOM:

Szabó Imre: Ébredés. — Bertalan Imre: Ige.
† Ifj. Mészöly Gedeon. — Rivó Zoltán: Már talán
tudod? — Bory Zsolt: Első vallomásom. Látomás.
(Versek.) — Szabó Imre: Református Theolo-
gusok Országos Konferenciája. — Nagy Géza:
A veszprémi Népfőiskola. — Fúzy István: A pa-
raszt. (Vers.) — Kelemen Sándor: Parasztkollé-
gium. — Fúzy István: Arannyal vésnék a nevét!
— Berecz Árpád: Amerikai Magyar Ifjúság. —
Torró Matyi: Majdnem tanuskodtam. — Berky
Miklós: A régi nóta. Bory Zsolt: Kis Vers. Hírek.

A Sárospataki Ifjúsági Közlöny munkatársai:

Főszerkesztő:
Szabó Imre.

Felelős szerkesztő:
Vályi József.

Munkatársak:

Bertalan Imre és Csőri István IV. é. theol., Csorba László III. é. th., Demeter Gyula II. é. th.,
Bory Zsolt I. é. theológus. Tóth Dezső és Mártha Kelemen V. é. tan. képz. Pataki Sándor
és ifj. Horváth István VIII. o. gimn.

Híróvátvezető: Kováts Árpád I. é. th.

Kiadóhivatali főnök: Csorba Géza IV. é. th.

Illusztráció.

I. Kor. 15 : 57—58 :

Nem én, hanem Krisztus.

Mikor William Carey misszionárius haldoklott, meglátogatta egyik lelkipásztor barátja, Rev. Alexander Duff, aki beszélt vele az elmúlt életéről és utána pedig imádkozott vele. Készült elhagyni a szobát, amikor úgy érezte, hogy valaki visszahívja. Visszafordult és a haldokló ember suttogó hangon beszélt hozzá : „Mr. Duff, sokat beszélt dr. Careyről — dr. Careyről. Mikor elmegyek, ne szóljon semmit dr. Careyről. Beszéljen dr. Carey megváltójáról. A misszionárius meghalt boldogan a sír félelme nélkül, hálákat adván Istennek a Jézus Krisztuson keresztül. Mi is a Megváltót tegyük életünk középpontjává. Így elindultunk arra az útra, amely az örök élet felé vezet.*

B. A.

SÁROSPATAKI IFJÚSÁGI KÖZLÖNY

Főszerkesztő:

SZABÓ IMRE

1940. április hó

Felelős szerkesztő:

VÁLYI JÓZSEF

Ébredés.

Lázár (János ev. 11.) beteg lett. Testvérei küldének Jézushoz: Ő azt mondá: Ez a betegség nem halálos. Lázár meghalt — eltemették. A mester azt mondja: „Lázár elaludt, de elmegyek hogy felköltsem őt.“ Sem a betegség, sem az elalvás nem halálos. Könnyen az lehetett volna, ha Krisztus nem Krisztus. Tudjuk, hogy ha nem „Ő“ ment volna fölébreszteni, egészen elaludt volna.

Nem sok erőszak kell ahhoz, hogy a magyar életet a beteg és alvó Lázárhoz hasonlítsuk. Körülötte állnak az emberek, Ő pedig beteg és alszik. Betegségeit nem akarom, mert nem is tudhatnám mind elősorolni. A keze, lába kifáradt, mert nincs mit ennie, fázik, mert nincs ruhája. A szíve beteg, mert nincs benne hit. Az agya rossz úton jár, mert a maga esze után megy. Egyes részei virulnak, mások halálos vonaglásban szenvednek. Az egészet' az önzés feketíti. Ez nem egészség.

A beteg könnyen halálba aludhatja magát, ha valaki fel nem ébreszti. Az idők jelei végtelenül zajosak, de ez még mindig nem elég. Az alvó komolyságot és felelősséget mindezek nem ébreszthetik fel.

Vannak az ébredésnek kétségtelen jelei. A nemzeti élet mély rétegei mozgolódnak, ígéretes megmozdulással. Az egyház harangja élesebben kong. Sok lélek mélyéig hatott ez a harangszó. Más jelek viszont az elaltatás gyilkos munkáját végzik. Kétségbeesés, nem érdemes — nincs remény — ugyan minek; jelszavaival.

Ha csak magunkat látjuk, valóban kétségbe kell esnünk. Mi magunktól ugyan ítéletnapig fel nem ébredünk. Egyik a másikat akadályozza, a másikon, mint ugródeszkán át akar emelkedni. Ha nem jön a Krisztus ébreszteni, Lázár nemcsak elaludt, hanem meg is hal.

Siessetek, siessetek az orvosért,

Szabó Imre,

IGE ISTEN ÉPÍTI SZENT TEMPLOMÁT...

Ef. 2 : 13—22.

Minden pataki diák tudja azt, hogy Főiskolánknak építkezési problémái vannak. Amint örülnék annak, hogy Isten segítségével gyarapodni és növekedni fog, úgy örvendezve fogadjuk Istennek üzenetét, mely arról ad hírt, hogy Istennek is vannak építkezési tervei és munkái közöttünk, mert Ő az Ő szent templomát akarja felépíteni mibennünk.

Először azt lássuk meg, hogy szükség van Istennek erre az építkezési munkájára. Szükséges, mert bár egy város polgárai, egy iskola növendékei vagyunk, mégis sokszor nagyon távol esünk egymástól. Az eltávolodás oka a bűn! A bűn először Istentől taszít el, de amikor Istentől eltávolodunk, ugyanakkor mélységes szakadék támad közöttünk és embertársaink között. Akiknek „közelvalók“-nak kellene lennünk, „távolvalókká“ leszünk. Szomorú a valóságos állapot: Nincs ház! Nincs Istennek szent temploma, csak az anyag fekszik szerteszéjjel. Bizony, szükség van Valakire, aki összeszedje a szétszórt építőanyagot s megépítse belőlünk és bennünk Isten szent templomát.

Sem az összeszedés, sem az építés nem az embernek munkája.

Amphionról mondja a mithologia, hogy lantjának gyönyörű hangjára a kövek maguk formálódtak falakká. Valami csodálatos erő az, amely egyedül elégséges és hatalmas arra, hogy minket, „távolvalókat“ „közelvalókká“ tegyen. Ezt a munkát a Szentlélek végzi mibennünk.

Az építőanyagból akkor lesz épület, ha téglá szorosan téglá mellé kerül és összetapasztja őket valami erős hatóanyag. A ballada szerint magas Déva várát tizenkét kőműves építette éjjel-nappal. Mégis, amit nappal építettek, leomlott éjszaka, s amit éjszaka építettek, leomlott nappal. És így ment, míg valakinek a vérét és testét bele nem keverték az építő anyagba... Igen testvéreim! Vére van szükség, hogy megépülhessen köztünk Isten szent temploma. Ez a csodálatos kötőerő Krisztus vére. Ez tartja össze a tanárt, kis- és nagydiákot, hogy felépülhessen bennünk Isten szent temploma. Így: együtt szól nekünk az Ige. Így: együtt nem vagyunk már zsellérek, jövevények, így: együtt vagyunk polgártársai a szenteknek.

Az összegyűjtött építőanyagból Isten építi az ő szent házát. Milyen csodálatos ez a munka. Milyen nehéz két embernek egy diákszobában összeilleszkedni. Mennyi a választófal, amelyek mind elválasztanak egymástól. Mégis egy vagyunk egy mélységes tapasztalásban, mely mellett eltörpül minden más különbség. Ez a mélységes tapasztalás: Egy a szegeletkő: Krisztus. Nem vettetett más fundamentum! Az, hogy mi mindnyájan „az apostolok és próféták alapkövén“ építetünk fel, ez a: Kijelentés. Az, hogy egy az Ur, a gazda s mi mindnyájan az Egy Urnak vagyunk cselédei.

Láttuk a szükségét, a módot, ahogy Isten szent temploma épül. Az Igéből adódik a vér is. Így: együtt maradni Isten szent temploma. Életünket, magaviseletünket minden munkamezőnkön megmutatni, hogy Isten templomai vagyunk.

Milyen méltóságra helyezett bennünket Isten. Magunkban semmi vagyunk, vagy kő, amelyet felvesz vagy eldob valaki, együtt: Isten szent temploma. Külön-

külön tékozló fiúk, együtt: Isten szent gyülekezete. Mint anyag, különbözünk egymástól, de mindnyájan egy vagyunk a célban, hogy beépüljünk Isten szent templomába.

Áldott legyen Isten, aki elkezdte és hisszük, be is fejezi bennünk az Ő szent templomának építését. Amen.

(Elmondattott március 5-én, a reggeli közös áhitaton.)

Bertalan Imre IV. é. th.

Ifj. Mészöly Gedeon

23 éves volt mindössze. Mások ilyenkor még ígérni szoktak, Ő már beváltott. — Mikor tanulója csak a jognak, egyidőben már tudományos művelője is: a római jogi alaptörvénykönyv, Justinianus Institutióinak fordítója. És más komoly feladatoknak (a XII táblás törvény rekonstruálása) hosszú, fájdalmas betegsége ellenére nagy körültekintésű tervezője és előkészítője. Az ifjúsági mozgalmakban szokatlan politikai éleslátásról tanuskodó résztvevő, vezéregyéniség. Irányító szerepre született. — Igaz, öröksége sem volt megvetendő. Vére szerint is magyar és a meghamisítatlan protestáns világnézet neveltje. Éppen úgy, mint nemzetünk mult századi nagyjai. De egyebekben is visszanyult hagyományaikhoz, korán felfegyverezve harcoss egyéniségét a tág látókörű műveltség, a fölényes intelligencia és az irodalmon táplált jóízűség ma már ritka erényeivel — jól tudván mi az, mi értéket teremthet. Mit Önmagában így megvalósított, azt hirdette a Közlöny lapjain is, melynek öt év előtt egyik szerkesztője volt. És képviselte volna, ki tudja milyen nehéz helyzetekben, ki tudja minő növekvő erővel, ha a kíméletlenül pazarló halál el nem tékozlta volna e gazdag reményeket.

Már talán tudod?

Isten parancsa ez hozzánk: felejts, hogy tudj emlékezni! Első pillanatra oppositio contradictoria ez, de csak a felületes szemlélőnek, a „kishitőség-védjegy“-ével ellátott szemüvegen keresztül. Így lelki valóságát nem korigálja a rossztípusú szemüveg. Egyedüli orvosság: a szemgyógyító ír. Akkor aztán az eddigi misztikum kinyilatkoztatás lesz. Ami ezelőtt bolondság, most egyedüli bölcsesség, ami eddig érték volt, most csak kár és szemét! Vagyis az Isten világhozza gótikus épület és az ellentétes ívek Isten szuverenitásában találkoznak.

Egyik ilyen ív a felejtés; a másik az emlékezés. E kettőt úgy illeszd össze, ahogy Ő akarja. S a conclusió egy égbeszökő csúcs lesz, ahol Isten közzelségének áldása pihen. Ellentétesen is lehet az íveket illeszteni, de úgy csak diszharmonia lesz. Bennem „az én“ sokszor nem engedett a gótika törvényének s így az történt, hogy amit el kellett volna felejtennem, arra emlékeztem és az, amelyre emlékezni kellett volna, — aminek emléke számomra áldást, kegyelmet és megtartást jelentett volna — elfelejtettem.

Felejtsd el bűneidet! Azokat, amelyeket a Jézus golgothai kereszttjéről aláhulló vér elmosott. Ám „az én“ szívesen elfelejtené „a rendezetlen bűneit“ is. A nálam maradt jegyzetek, iskolai családok, versengés, békétlenség, stb. Ezt ám nem lehet a mult ködébe elrejtennem. A lélek visszahozta. De immáron tudom, hogy ezután nem lesz emlékezés róla! Nem lehet ekeszarvára vetett kezekkel hátratekingetnem. Késéssel indultam, be kell hoznom a hiányt. Isten akarata pedig különben az, hogy amelyek hátam mögött vannak, felejtsem el, Ő elfelejtette már!

De hatalmas szavával, mely olyan, mint a tenger zúgása, így szól: „El ne feledkezzél azokról, amelyeket láttak a te szemeid!“

Emlékszem arra, hogy sok szomorúságon és keserúségen vitt át az Ur — egészen édesanyám haláláig. De most látom, hogy kellett a dér, a tél, a hóvihár s a zuzmara, a zordfényű palást, hogy egy kéz azt irhassa reám, amit akar. Kellett a küzdelem, az orcapirulás, a kudarc, az elbukás, hogy ezek romjain Krisztus legyen az Ur!

Számításom meghiusult, valahányszor az énemben a sátán ült a trónon. Krisztus többel, szebbel ajándékoz meg. Az „én“ akaratából hiábavaló törekvés lett, ám a kudarc mellett conclusio: victoria.

Rombadült énem bálványa fölött Christus triumphat.

Emlékszem arra, mikor a bűnök mocsarából, annak legmélyéből felnéztem a hegyre. Ekkor értettem meg, hogy a bűnösök között az első én vagyok és véletlenül sem a második. Ekkor láttam: ingyen kegyelemből tartatom meg.

Egy a szükséges dolog: felejtsd el régi életed, megrogzított szokásod, társaságod! — ám vigyázz, a Sátán ébren van! — és figyelj erre, hogy mit tett veled az Ur „azok el ne távozzanak a te szívedtől teljes életedben!“

Már talán tudod, mi a szükséges dolog? Felejts, hogy tudj emlékezni!

Rivó Zoltán theologus.

Első vallomásom.

Látomás.

*Komisz, makacs gyerek vagyok még,
Két kézzel rontanám a szépet,
Széttörnék minden régi képet,
Ha egyszer fölragyognék.*

*De új fájdalom hívna holnap
Mérgező csókkal, fanyar szavakkal
És mindegyik arcomba vagdal,
Meredten átkarolnak.*

*Osonva lépnek, mint a tolvaj,
Számát sokszor megverzi élük.
Ki mondja meg, hogy mért cseng*

*Szomorú hangjuk minden ércen
És mért futok mindig feléjük
Fáradt, sötét mosollyal?*

*Elmondom, hogy milyen virág volt
Egy estén hullámos hajában:
Aranypiros lánggal világolt,
Szirmai rám pergette lágyan.*

*Megmondom nektek azt is, hogy ma
Eljön s már minden tűzben úszó,
A földet háta mintha fogyna,
Már gyöngyözőbb a csengetyűszó.*

*A versek fonnyadt berkein túl
Színes, meleg szikrát vetettek
A régi, szigorú szonettek:*

*Jó kedvesem hajnalban indult.
Virág zuhog, hull, hull az ágról
S aranypiros lánggal világol.*

Bory Zsolt versel.

Református Theológusok Országos Konferenciája.

Debrecen, 1940. április 4—7.

Évenként rendez meg a Ref. Theológusok Országos Szövetsége konferenciáját. Ez évben Debrecenben volt. A testvér theológiaiak hallgatói szép számmal jelentek meg. Patakról egy 26 tagú csoport jelent meg. D. Dr. Révész Imre nyitotta meg a konferenciát április 4-én a kollégium disztermében.

A konferencia központi témája: az igehirdetés és az igehirdetésre való tudatosabb készülés volt. Az igehirdetés egyházunk főtevékenysége, mely nélkül nincs semmiféle egyházi munka, mert mind valamiféle formájú igehirdetés. Az előadások sorban érintették a legfontosabb kérdéseket: „Az ifjú lekipásztor tanulmányai igehirdetői készségének fejlesztésére“, „Mai igehirdetésünk kérdései.“ „Megemlékezés Károli Gáspár bibliafordításáról“, „Miért elengedhetetlen a kommentárok tanulmányozása“, „Az ótestamentum szerepe igehirdetésünkben“, „Pásztoráció és missió mint az igehirdetés mellett főtevékenység gyülekezeteink lelki felébresztésére, erősítésére és megtartására“, „Ifjúság és közösség — teológus közösség“. Előadók voltak: dr. Soós Béla, ifj. dr. Czeglédy Sándor, dr. Erdős Károly, Kiss Sándor, dr. Kállay Kálmán, Darányi Lajos, Lukács László, dr. Vasady Béla.

A konferencia lelki képe.

Nagyon zilált és széteső képet mutatott. Az igazán nagy számú résztvevőknek sokszor csak igen kis része érdeklődött az előadások iránt. Mintha nem lett volna az ő ügyük is a konferencia. Hiányzott a lelki egység. Okát abban láttam meg, hogy hiányzott az igével táplálkozó közösség. A bibliakörök lélektelenül mentek ugyannyira, hogy a második napon már 3 bibliakörből csak 9-en verődünk össze. Kevés volt az imádság a konferencián. Azt hiszem az előadásokat is kezdheti mindenki imádsággal. Mindnyájunkra ítélet ez, mert résztvettünk benne. Még sajnosabb, mert ebben a gyűlésünkben későbbi egyházi gyűléseink előfokát kell látnunk. Ha ez ilyen, nem csoda, hogy a többi még ilyenebb. Pozitív módon egy szót sem hallottunk az evangelizációról. negative — hozzászólások és megnyilatkozások során ellenben annál többet. Hogyan képzeljük el az ébredést az egyházban egy lelki felébresztés nélkül? Az egyház élete sok örvendetes jelt mutat, a vezetők pedig még mindig alszanak. Mit fog csinálni a fel nem ébredt lekipásztor a felébredt gyülekezettel. Újból elaltatja jóidőre, vagy átadja a szekták martalékául.

Több előadás igazi lelki növekedésünket szolgálta azonban a konferencia légköre nyomasztó és beteg volt.

Jövőre nézve:

A konferencia elsősorban ne előadássorozat, hanem önmagunk építése, evangelizálása legyen. Közösséget ne az összejövetel — még nem is baráti kapcsolatok — hanem az Ige teremtsen. Rövid közös istentisztelettel kezdődjék minden nap. A bibliakörök megszervezése tervszerű legyen. Bizonyágtételekre van a legnagyobb szükség az ilyen helyen; ezt várjuk jövőben a konferenciától.

Szabó Imre.

A VESZPRÉMI NÉPFŐISKOLA.

Ez a beszámoló nem terjeszkedhetik ki a részletekre. Elesnek az elvi kérdéseket fejtegető pontok, de nem kerülhet sor a gyakorlati megvalósulás taglalására sem.

A lényegét próbáljuk meg belesűríteni ebbe a két a veszprémi Népfőiskolát meghatározó szóba: útkeresés és útmutatás.

1. Utkeresés . . . Azok keresése ez, akik valamiképen szívükön hordják a református anyaszentegyház és a magyarság sorsát. Tudják, hogy elveszítettük az irányt, de az utat is a lábunk alól. Ha sejtés is, de él ez a gondolat: vallami kell, ami új és különb, ami most van. Szerte a gyülekezetekben, hallgató falvakban megrekedt az élet. A lélek az, ami átvészelt viharos időket, összetart a fergeteges időkben, elvesztette az áttűző erejét. Megüresedett templomok, beporosodó bibliák, az életet megtagadó, beszögezett ablakú házak indítottak el keresni a pusztulásból is életre vezető utat.

Utkeresés . . . Azok is keresnek, ahol örökös télbe akar dermedni a lüktető élet. A faluban is feszülnek még az erők, nem veszett ki a vágy az élet után. Kifényesednek még itt-ott a szemek, megrezdül a lélek kopott gunya alatt is: valamit, ami éltet. Kergetőznek a gondolatok a szemre húzott sapka alatt: utat a falunak, a lélek útját, ami kifelé és felfelé vezet a sötétségből. Keresi a falu is azokat, akik őt megkeresik. Embereket, akik értük élnek és égnek.

Utkeresés, hogy találkozhassunk Istennel.

2. Utmutatás is volt a Népfőiskola.

Utmutatás azoknak, akiket nyugtalanít a szunnyadó lelkű falu. Próbálkozás, hogy tette serkenjenek az elsatnyult erők. Hogyan lehetne új életet önteni a közönyös lelkekbe? Ez volt a kérdés és erre akart felelet lenni a Népfőiskola. Akik álmodtak az élő gyülekezet, az élet ütemét teljesen átvevő magyarság felől, azoknak az álmát akarta valóra váltani. Utmutatás, hogy ebben az irányban kifelé és felfelé haladunk.

Utmutatás azoknak is, akiknek ez az út kell. Életcél nem ismerő falusi ifjakkak, a sárban megragadó, de szárnyalni vágyó lelkeknek. Utmutatás tudásban is több, de lélekben meg átforgalmódott fajtájabeliek által. Lehet a falun öntudatos, az ekeszarva mellett is teljes életet élni. A református magyarság Istentől kapott megbízást alázatosan elfogadó, minden erővel szolgáló emberek által akart útmutatás lenni a Népfőiskola.

Hisszük útegyengetés is volt, hogy Isten reánk találhasson.

Nagy Géza s. lelkész.

A paraszt.

*Hajlott vállán kasza,
meg nyolcvan év,
mit áttengődött
mélán merengve,
nyögve, izzadva,
... élve ...*

*Szúrós szemében
nincs öröm,
sem bü,
csak közöny.
Lassuló szíve
nem hord már
tüzet,
csak bánatot,
mit halomra rak*

*ahogy a mezőn
a búza-asztagot.
Nézd ...
lenni a réteken
az alkony
lila felhőt dagaszt;
s a kihúnyó fényben
óriássá nő
a ballagó paraszt.*

Fűzy István VIII. o. 1.

PARASZTKOLLÉGIUM.

Amikor mostanában a „Parasztkollégium“-ban voltam fent Pesten, a szobákban járva, Szekfű Gyulának egy hasonlata jutott az eszembe, amelyet húsvétkor írt a magyar középosztállyal kapcsolatban „A középosztály az alsóbb társadalmi osztályok, városi munkásság és falusi parasztság fölött olajként úszik, mint külön réteg.“ . . . Ez a hasonlat nagyon világosan jelzi egyfelől a magyar középosztály társadalmi elhelyezkedését az alsó és a felső osztály között; de egyben megmutatja a mi középosztályunk „úszó“, gyökértelen voltát. A magyar jövendő nagy tengeren: a népen úszik a mi középosztályunk és úgy úszik, mint az olaj: nem keveredik össze vele, s elzárja az olajfolt a levegőt a víztől, mert tud szigetelni.

Ha a magyar középosztály felé fordulunk, lehetetlen észre nem vennünk, hogy történelmünk folyamán, s a jelenben is még nem kapcsolópont a középosztály, hanem éppen ellenkezőleg, szeparáló fal. Ma már egyre világosabban áll mindnyájunk előtt, hogy nagyon sürgős feladatok előtt állunk. S a magyar holnap jobbra, vagy balra billenése attól függ, hogy meg tudjuk-e oldani a magyar vezetőosztály nevelését. Azaz kik fognak a jövőben vezetővé lenni. Olajcsepp marad e továbbra is a középosztály, vagy pedig lesz elég ereje arra, hogy el tudjon keveredni a magyarság nagyerejű tengerében. Tud-e sóvá lenni, ami felolvad és azt ad annak, amiben elkeveredett.

Az új középosztály nevelésének szolgálatában áll az a kollégium, amelyet ennek az iskolai évnek szeptemberében adtak át a használatnak.

A faluról felkerült parasztfiúk, akik azelőtt a főváros internátusainak, menzáinak, s egyesületeinek útvesztőjében kóvályogtak, kitéve annak, hogy lassan, észrevétlenül elvesszenek annak a közösségnek a számára, amelyik visszavárta őket . . . Így lettek parasztfiúkból orvosok, akik írtóztak a falusi portól, sártól, petróleumvilágítástól; . . . Így lettek ügyvédek, akik számára a falusi parasztember csak „egy páciens“ volt, de nem volt mélyebb kapcsolatok köztük . . . És úgy nőttek fel a lakkcipős kiskardák, akik politikai pályafutásuk ugródeszkájának tekintették a magyar falut . . . És akkor jött a világháború forgószela, ami elsodorta a magyar falvakat . . . Húsz éven át pedig kerestük a megoldás lehetőségeit és kerestük önmagunkat. És amikor találkoztunk önmagunkkal, akkor találkoztunk a magyar paraszttal, s megláttuk, hogy a magyar élet megújulásának feltétele nem lehet más, mint helyes paraszt- és középosztályneveléssel megvetni jövendőnk alapját a germán, szláv, román erőhatások ütközőjében. Így lett a dunamedencei magyarság imperatívuszává az, hogy a magyar falu ezerrétű életére kell ráépíteni ezt a százezerhitetlenségű, agyonpohárköszöntözött magyar életet . . .

Akik ma a parasztkollégiumban laknak: bölcsészek, orvosok, jogászok; azokból újarcú magyar vezetők lesznek. Ezért üdvözöljük nagy örömmel ezt a kollégiumot, ami nem internátus a szó hétköznapi értelmében, hanem közösség, amit a közös származás, a közös látás és a hivatásnak egyformán való megtalálása teremtett meg.

Az egyetemi munka mellett az esedékes magyar problémák helyes látásáról, s a megoldások lehetőségeiről hallanak előadásokat a kollégium tagjai szakemberek előadásaiból. A magyar élet minden kérdését megvizsgálják; úgy, hogy tudják mi vár rájuk az Alma Máter elhagyása után.

Van még egy nagy érdeme a kollégiumnak, s ez az, hogy tagjait egy európai és egy kisebbségi nyelv tanulására kötelezi. Az esténként tartandó nyelvvórakon kapcsolódnak bele az európai népek életébe és a kisebbségi népekébe. Ezek a nyelvvórák és az azokon folyó megbeszélések biztosítják a hallgatók látókörének kiszélesedését: a magyar horizontnak európai perspektívába való átágyazását.

Azonban itt is, mint minden dolgunknál meg kell állapítanunk, hogy kevés a tett. Kevés; mert még csak nagyon kevesen lakhatnak ebben a kollégiumban. Mindent meg kell tenniük a hivatalosaknak, hogy a nádtetejű házak sarokpadjától az egyetemek padjáig felkerült fiatal magyarok közül senki ne kallódhasson el a városi aszfalton, hanem otthont találjon, ahol nőhet, s mire kinő, az egyetem padjából hazavágyjon szolgálni falujába; mert a magyar falu várja az ő vezetőit, s titkos hálóját értünk szövi

Kelemen Sándor.

ARANNYAL VÉSNÉK A NEVÉT!

Tegnap avatták föl a hősök emléktábláját; ma... adószedés. Az irodában a jegyzőn, a bírón és az esküdteken kívül alig lézeng valaki. Néha egy-egy csizmás János bácsi, vagy egy-egy furulya-nadrágos zsidó. A jegyző tolla akadozva, sercegve szántja a végtelen aktákat. Az esküdtek halkán, szó nélkül pipáznak. A jobb oldalon öklömnvi betűkkel: „árverési hirdetmény“ feliratú tábla. Közepére rajzszeeggel erősítve egy írott papír. Név: Szeless Pál.

Hát igen, Szeless Pál az, aki ezelőtt néhány évvel házat épített. Adósságra. Fizetni azonban nem tudott, hiszen két kislányát, meg a feleségét kellett egy-másután eltemetni. Most nem nem várnak tovább. Kitiűzték az árverést. Szeless Pál a hadirokkant ember; féllába a fronton maradt. Emlékszem, amint tegnap az ünnepélyen könnyezett. Őszülő fejét némán lehajtva sírt. Gondolatai szeterőppenő golyókként csapongtak a véres emlékek, eltemetett családja s a nyomorult jelen körül.

S egyszerre mankó koppan az ajtó előtt. A magukbagémbelyedt esküdtek s a körmölgő irnokok várakozóan néztek az ajtóra.

Jó napot — szól és belépett a Doberdó és Piave névtelen hőse.

Unott, száraz hangon fogadják a köszönést.

No mi az Szeless — szól a jegyző egy halom akta mögül elődugva ványadt, pápaszemes orrát — talán csak nem az adósságát akarja kifizetni. A mankó koppan egyet s Szeless Pál tisztelettudóan áll meg a rozzant íróasztal előtt. Szürke szeme merően bámul az árverési táblára. Leszakított, összeroncsolt lábára nézhetett így az ütközet után. Tekintetes jegyző uram, szeretnék halasztást kérni az árverésben. Csak két hetet adjanak még az urak s talán már tudom rendezni az ügyet. Csak két hetet... s kutató szeme segélykérően tapad a jegyző nikkel szemüvegkeretére.

A jegyző végignéz rajta. Hát izé, hogy is mondjam csak magának Szeless. A törvény törvény. Holnapra tüztük ki az árverést, s ha addig nem fizet, meg is tartjuk. Látja maga izé, Szeless így jár az, ... nem folytatta tovább, mert az öreg alakja félelmetesen megnőtt, hogy a következő percben még apróbbá zsugorodjék össze.

Szóval nincs halasztás.

Nagyon sajnálnám, ha meg kéne tartanunk a szomorú aktust, de most már nem tudunk halasztást adni. Éppen elég ideig vártunk s a Schwarcz ur már így is nagyon türelmetlen.

Az öreg veterán nem szól semmit. Rozzant mankója mint távoli ágyúdőrej dobban a szoba ólmos csendjébe. Öregedő vállalai kinosan megríngnak.

A sápadt jegyző vigasztalni próbálja. Látja Szeless bácsi ilyen az élet, egyszer... de a vén hős már nem is hallgat rá. Lassan elfordul s hangja, amely valamikor kihallatszott a legpokolibb pergőtűzből is, most szomorú lemondással bugyog ki száján.

Igen — ilyen az élet. Nekem is ott kellett volna maradnom örökre a Piave ágya mellett, a Dobos Jancsival a Varga Pistával együtt, mert akkor most legálább arannyal vésnék a nevem márványba s holmi tintanyalók nem firkálnák számfüles papírra — így szólt és elkopogott. S nyomába, mint a hirtelen abbahagyott sistrégő, fülsiketítő zárótűz után — nagy riadt csend hullott a szobára.

Füzy István VIII. o. t.

Amerikai Magyar Ifjúság.

(Folytatás.)

18—24 éves kor.

A középiskola elvégzése után vagy egyetemre megy vagy (mint mindenütt) az elhelyezkedés problémával áll szemben az amerikai magyar ifju. Az amerikai iskolák szinte kizáróan az élet talaján állanak és így aránylag eléggé felkészültek az élet küzdelmeire. (Habár Amerikában is számtalanszor felhangzik a vád, hogy nem elég praktikus a nevelés. Vajjon mit szólnának az európai állapothoz?) Szinte természetes, hogy magyarjaink is a kereskedelmi és ipari pályákon nyerenek állást. (Nagyszerűen érvényesülnek a magyar ifjak a kereskedelmi és ipari pályákon. Nagy szakértelemmel munkálkodnak és előrehaladásuk bámulatos; annál is inkább érdekes ez mivel nálunk még mindig azt halljuk, hogy a kereskedelem és az ipar nem a magyarnak való. Ezt a véleményt az amerikai magyar ifjúság teljes egészében megcáfolja. Szegénységi bizonyítvány lenne a magyar fajtára, ha ebben a két fontos foglalkozási ágban nem tudna érvényesülni. Hála Istennek, hogy a tévtan hirdetőit legyőzi a magyar élniakarás.)

Az elhelyezkedés után a politika játszik nagy szerepet életében. Tudvalevőleg már 21 éves korában szavazó állampolgár az amerikai ifjú. Természetesen egész iskolai éveiben kellő előkészítésben részesült, hogy erre a korra megfelelően tudja elbírálni az ország ügyeit. E mellett Amerika államformája is olyan hogy szinte lehetetlenné teszi azt, hogy valaki ne a legnagyobb figyelemmel és éberséggel tájékozódjék az állam dolgai felől. Mivel pedig magasabb állást csak a politikán keresztül lehet elérni, mindenki igyekszik a politikával foglalkozni. A magyar ifjúság is kiveszi részét a politikai tevékenységekből, habár még túlfiatalok, hogy kellő gyökeret vert volna törekvésük. Ennek ellenére is már most is szép eredményeket tudnak felmutatni! (Sajnos amerikai magyar szüleink anynyira elváltak foglalva a nyelv és a kenyérkeresés küzdelmeivel, hogy aránylag

csekély eredményt tudnak felmutatni. Szerencsére az utódok, az ősoktól kapott politikai érzéssel, rohamosan igyekeznek kipótolni a hiányt.) Ugy az elhelyezkedés, mint a politikával bővebben is szerettünk volna foglalkozni, de sajnos hely hiány miatt ettől el kell tekintenünk.

Ebben a korban merül fel a házasság kérdése is.

Ha idáig magyarságára nézve elkertült minden veszélyt, most azonban döntésre kerül sor. Most már nem csak az egyházi reverzális harcok, hanem a fajfenntartásának a kérdése is elénk tárul. Ahogyan most dönt, nemcsak saját életét érinti, hanem a magyar mivoltát is. Most dönt, hogy megmarad-e a magyar nemzetnek tagja vagy sem. (Véleményem szerint az Amerikában élő magyarok is tagjai a magyar nemzetnek. Tehát nem valami különálló csoport, akinek semmi köze a törzshez. Ezért kell törődni az amerikai magyarsággal még akkor is, ha netalán bekövetkezne az az idő, hogy csak annyit tudnának magyarul, hogy „magyar.“ Ennek a tudata már a magyar nemzet tagjává avatja.) Ha a magyar ifjú saját fajából házasodik nincs faj, azaz hogy vallási kérdésévé válhatik, amely pontosan olyan heves és veszedelmes, mint az itteni reverzális harcok. (Dr. Vincze Károly a „Calvin Forum“ c. amerikai folyóirat egyik újabb számában világos és tiszta képet ad az amerikai reverzális harcról.) A baj ott kezdődik amikor más nemzetiségből köt házasságot. Ha ez megtörtént, két eset lehetséges. Egyik fél erősebb faji öntudat révén saját fajához tudja kapcsolni a másik félt, vagy mind a ketten elhagyják fajukat azaz megszakítanak minden kapcsolatot velük. (Ez a legszánalmasabb állapot és amely sok válóper oka.) A gyermekek okozzák majd a legnagyobb problémát. Nehéz a gyermek nevelés még ott is, ahol mind a két fél magyar, de szinte lehetetlen, amikor a házasság vegyes. A vegyes házasságokból származó gyermekek magyar faji öntudatra való nevelésről szinte nem is lehet beszélni. (Hála Istennek idáig nem nagy a veszteség e téren, mert a magyar szellem öntudata annyira erős volt, hogy megtudta hódítani minden más nemzetiség szellemét. Főként az amerikai lelkipásztoroknak jár ezért köszönet és dicséret. Ők állandóan harcolnak a vegyes házasság ellen, de ha mégis történik az ő általuk ápolt magyar szellem meghozza gyümölcseit.) A fajkeveredés óriási károkat okozhat úgy az egyéni, mint a nemzeti életben. Védekezni csak intések és példák felmutatásával lehet, feltárni az ifjú előtt, mennyire káros reá nézve a vegyes házasság akár faji, akár vallási. Ez a védekezés óriási erőt vesz igénybe. Nem csak a lelkipásztorokat (ők úgysem tudnák egyedül elvégezni), hanem minden magyar embert mozgósít. Állandó őrségen kell lenni. Feladata ez őrségnek a magyar faji öntudat ébrentartása Az alvás halált jelent. Ezen a ponton áll vagy bukik a magyar faj jövője Amerikában.

Ebben a korban kezd megérteni a faj, a nemzet, a nyelv és a szellem jelentőségét. Kíváncsi származása után. Érdeklí minden a mi magyar. Megérti, hogy nem valami torz fajtából származik, hanem nemes vér folyik ereiben. Érdeklí a magyar történelem, az ő történelmi ősei, különösen Attila, Árpád, Mátyás, Rákóczi, Kossuth. Ma is tömegek várnak kielégülésre. Az amerikai magyar második nemzedék most érte el ezt a kort. Évtizedre van szükség a felvilágosításra. Most nem fontos a nyelv. Akármilyen nyelven, de fő, hogy megértsék. Titáni erőt vesz igénybe ez a munka, mert nem csak hogy a közölni való sok, de az idő rövid. Csak az tudja ezt a munkát értékelni és becsülni, aki ismeri az amerikai magyarságot. Élet-halálra megy a játék. És meghalni nem lehet. Rengeteg

kérdés és probléma torkolódik ebbe a korba, de sajnos itt nem lehet tovább tárgyalni, most is csak vázlatosan tudtuk előadni a helyzetet. Az amerikai magyar ifjúság életét sem vázoljuk tovább, hanem rátérünk munkánk második kérdésére.

2. Mi a legfontosabb reájuk nézve faj, nyelv avagy a Szellem ?

Faj.

Minden népben kell hogy éljen a fajfentartásának az ösztöne. Problémája kell hogy legyen, ha már odáig jutott, hogy probléma, különben önmaga felett mondja ki a halálos ítéletet mint faji nemzet. Ezért fontos a faj az amerikai magyarságra nézve is.

Amerikában még nem lehet beszélni amerikai fajról „azonban kétségtelen, hogy egy amerikai faj kialakulóban van. A Melting Pot, olvasztó kemence, a világ legkülönbözőbb fajait egy szörnyű káoszszerű keverékben össze gyűjti. Hogy mi lesz a keverék eredménye az a jövő titka. Ha amerikai fajról nem is beszélhetünk, de amerikai típusról igen. A környezet, nyelv, klíma, életforma annyira átalakítják az embert külsőleg, hogy minden más embertől különbözik. Amerikai típus tehát van. Ebbe az amerikai típusba tartozik az amerikai magyar ifjú is. Ez a külső változás az olvasztó kemence fő segítő eszköze. De csak külsőleg, mert a vér nem válik vízzé. Így lesz a faj a probléma. Külsőleg a változást nem lehet megakadályozni, de a vérkeveredést meg lehet. Ezért a fajfentartása létkérdés az amerikai magyarság számára. Amennyiben megtudja védeni fajtát, annyiban lehet szó amerikai magyarról. A faj védelme az elsődleges védelmi front. Az amerikai magyar ifjúságban kell, hogy éljen a faji öntudat.

Nyelv.

Szinte kírthatatlan gyökeret vert ez a gondolat Magyarországon, hogy „nyelvében él a nemzet“. Ennek igazságát nem kívánom vitatni. Rámutattam már arra, hogy az amerikai magyarságot a nemzet tagjainak kell tekintenünk. Ezt azzal bővítem, hogy még akkor is, ha nem is fogják bírni a magyar nyelvet.

Szerintem a nyelv, mint a környezet csak külsőleg alakítja az embert. A nyelv csupán kidomborítja egy nemzet mivoltát, de sohasem lehet megindítója. A nyelvi öntudatot segíthet kifejleszteni, de sohasem lehet megindítója. A nyelv szolgálja az embernek és ura. A faj az alap, a nyelv az eszköz a nemzet alakításánál.

Kétségtelen, hogy az olvasztó kemence második nagy támadása a nyelven keresztül történik. Az amerikai magyar ifjú angolul tanul, beszél és gondolkodik.

Ez nem csak elkerülhetetlen, de egyenesen létszükséglet, hogy ez így legyen. Nem tudom tragikusan venni azt, hogy az amerikai magyar ifjúság nem beszél magyarul. (Ez nem azt jelenti, hogy ne igyekezzen megtanulni és beszélni magyarul.) Ha valakinek az ereiben magyar vér csörgedezik és a magyar szellemtől áthatott, beszélhet akár kínaiul is, mégiscsak magyar az. A nyelv nem változtat a fajon. Tehát nem a nyelv a legfontosabb az amerikai magyar ifjúság számára, hanem az amely a nyelvnek táplálékot ad. Ez a magyar Szellem.

Szellem.

A környezet és a nyelv természetes adottságai az olvasztó kemencének, de a szellem az, amely akadályt jelent. Amerikában habár van is egy uralkodó szel-

lem, mégis az ujonnan jött idegen szellemnek legyőzése nem könnyű. Minden szellem igyekszik saját magát fenntartani és diadalra jutni. Az amerikai szellem sem egységes, vegyült az angol, skót és ír szellemmel. Ezek a legerősebbek, mivel legrégebbiek. Ebből tevődik össze az átfogó nemzeti szellem, amely a demokratikus ideáлизм alatt kifejlődött. Ezen belül azonban harc van. Amerika külső arca nem tükrözi ezt a harcot, talán maguk a harcoló felek sem tudják és inkább ösztönszerű, mint öntudatos védekezés. Ebben a harcban a magyar szellem is hadakozik. Eleinte gátolta a nyelv és így nem tudta magát kifejezésre juttatni, de most, hogy ezt az akadályt elhárította, bámulatos gyorsasággal szórja szét termékeit úgy a magyar mint az amerikai nép között. Amióta Magyarországon elkezdtek törődni az amerikai magyarsággal (kb. 10 éve) azóta erősödött meg a magyar szellem. Angol nyelven igyekeztek megismertetni a magyar szellem termékeit az amerikai magyar ifjúsággal. Ez a kísérlet nem várt eredménnyel járt. (De ne felejtjük el, ha étvágygerjesztőt adtunk, akkor táplálékról is kell gondoskodnunk.) A magyar szellem az ujonnan jött szellemek között az első. Felismerve amerikai feladatát és már végzi is munkáját minden téren. (Ez nem üres beszéd, mert rengeteg adatot tudnék felsorolni ennek igazolására.) Talán egyszer a magyar szellem is lehanyatlak Amerikában, de akkor már olyan értékekkel gazdagította Amerikát, hogy csak dicséret és dicsőség fogja illetni. És minden magyar származású amerikai büszke lesz származására és csak szeretettel fog gondolni Magyarországra és a magyar nemzetre.

(Vége köv.)

Berecz Árpád.

Majdnem tanuskodtam.

Kérem! Az én nevemet ne írja fel! Én nem csináltam semmit!

Az nem baj, de tanura is szükség van, az úrnak pedig tanuskodni kell — intézte el ellenkezésemet egy nyugodt mozgású pesti rendőr. Majd szép kényelmesen felírta nevemet. Aztán felírta a nagysága nevét is, az ideges urát is. Mind ezt pedig azért, amit el fogok beszélni.

Éppen sétáltam, amikor az említett hölgy a ligetből befordult a Fasorra. Bulldogképű kutyát vezetett szájaszínű madzagon. Nem lévén egyéb dolgom szemügyre vettem őket. A hölgyről rögtön megállapítottam, hogy nem ismeri ezt a törvényt: „A folyadék hizlal“. Sok folyadékot ihatott az istenadta. A kutya pedig, ha véletlenül az emberi nembe születik, pont ő hozzá lett volna hasonló.

Először nem lehetett látni, hony melyik is vezeti hát a másikat. Hol a kutya rángatta az asszonyt, hol az asszony a kutyát, attól függően persze, hogy ki merre akart menni. A viszony egyébként jó lehetett köztük. Valami olyanféle, mint amilyen van az anya és egyetlen leánygyermek között. Itt sincs gyerek — gondoltam. És jól gondoltam, amint a következőkből is látni fogjuk.

Amint így mészázok utólért az a bizonyos ideges ur. Már meg is előzött és igyekszik a kutyás hölgy felé. Szemmeláthatóan még jobban felidegesítette a kutyának ide-oda való szaladgálása, szaglászása. Előbb egy kicsit talán habozott is, hogy ne kerülje-e ki azt a csúnya dögöt. De aztán valamit gondolhatott, mert kihúzta magát és nyugodtabban közeledett a kutya felé. Még nevettem

is magamban, hogy menyire fél attól a nyomorult kis kutyától, mikor hopp! a kutya nekiugrik. De úgylátszik, hogy ő készülődött — legalább is ösztönösen — erre a támadásra, mert egy ideges mozdulattal olyat rugott a kutya nemesebb részén, hogy az egy nagyszerű szaltóval elrepült, s milyen a végzete némely kutyának, pont az arra haladó villamos elé.

A villamos aztán el is intézte alaposan. Annyira alaposan, hogy a hölgy, ahogy csak a torkán kifért segítségért kiáltott:

„Segítség emberek! Megölte a kutyámat! Az én drága pubikámat, akit jobban szerettem, mintha gyermekem lett volna. Istenem Istenem az én huszonöt pengős kutyámat!”

Az úr meg így: „Hagyja már abba asszonyom! Megfizetem a kutyáját, de ne csináljon itt csődületet!”

De már ekkor igen sokan vették körül őket. Megjelent a rendőr is. Mindaketten neki: „Biztos ur! Erre mentem a kutyámmal, a Pubikámmal, mikor ez ez az úr belerúgott. Istenem, Istenem, hogy lehetett ilyen kegyetlen!”

„Biztos ur! Meg akart harapni és én védekezésből, reflexszerűen rúgtam bele.”

„Akkor se kellett volna olyan nagyot rugni” — szepegett tovább az asszony.

„Nem tehetek róla, hogy ilyen nagy a reflexem” — válaszolt emez gorombán. Különbben is nem érek rá, biztos úr itt a névjegyem, a kutyát megfizetem, eressenek kérem! Az út megnyílt és távozott.

Bár megígérte, hogy megfizeti a kutyát, a rendőr biztonság okából egy pár tanut felírt, még nem hívtak tanuskodni, így valószínűleg a kutya meg is fizetődött.

Lassan a tömeg is eloszlott. A sok folyadékkal táplálkozó hölgy is hazament. Egész úton a bulldogját siratta és azt sajnálta, hogy nem lesz, aki kifeszítse azt a szép piros szalagot, mely úgy hasonlított a szájához. Itt van ni, most megvan a kutya-madzag és nincs hozzá kutya. Így gondolkozhatott, mert igen búsán ballagott hazafelé.

Egy autó állott meg hirtelen: a tisztasághivatal. A kutya tetemét eltakarítják s holnapra az emberek már el is felejtik, hogy Pesten egy bulldoggal kevesebb, egy szomorú asszonnyal több lett.

Torló Matyi.

A régi nóta.

*Szomorú nóta, régi nóta
csendül a zengő húrokon
hányszor fordult a világ azóta,
hogy felsírt a görbe halmokon.*

*Talán a Kárpátban jött világra,
talán az Alföld messze síkján,
sok bús legény, kik erre vártak
nyeregbe pattant s az oldalán*

*éles szablya volt, kurta vasú,
mentek az éjben, ázva, fázva,
rongyosan, de sok telhasú
labancnak jött el éjszakája.*

*Eltűntek ők, de itt a nóta,
hangzik a fájó húrokon;
néhány új legény egy sarokba
összenéz titkon s az arcukon
új harcok lángja villan át.*

Berky Miklós VIII. o. t.

KIS VERS.

**Este szükül a sikátor,
Csak az akác lombja bátor,
De mint egy dús, langyos fátyol,
Zsong az éjszakától.**

**Most a mezők víztől telnek,
Picl fények menetelnek,
De lent mély-lusták a vermek
S hallgat már a gyermek.**

**Holdezüstbe hull a szalma,
Olyan szép mesét sugallna,
De szétterül a ház barna,
Végtelen nyugalma.**

Bory Zsolt.

HIREINK

Minden pataki legátus nevében mondunk ezuton hálás köszönetet a Nagytiszteletű Urak vendégszeretetéért és a gyülekezetek jószívűségéért.

Coetus Teologorum március 6-án tartotta gyűlését. Dr. Nagy Barna: „Kálvin tanítása a háborúról“ címen tartott előadást.

Teologus konferenciát rendezett a Ref. Teologusok Országos Szövetsége április 4—7. napjaiban Debrecenben. Számunk részletesen beszámol a konferenciáról.

Az SDG virágvasárnapi konferenciáján a pataki diákok is szép számmal megjelentek.

A Péntek Esték utolsó alkalmán dr. Szabó Zoltán tartotta meg előadását, március 8-án: „Mit mond a nép a magyar lét értelméről.“ Az előadás lelkes visszhangot keltett a hallgatóságban.

Március 9—10-én a tanítóképzőintézetben csendesnap volt. A K. I. E. részéről Pógyor István és Szilágyi Pál tartottak előadást.

„Magyar kultúra: örök harc a hagyomány és a nyugati kultúra közt. Béke csak úgy lehet, ha a népkultúra nő fel magas kulturává, saját törvényei szerint, Európától csak azt veszi át, ami erre kell, s azt is szervesen magába olvasztja. Elérhetjük-e? Jánus arcunk lehet-e valaha egyakaratu, magával egyes lélek arca?“

Kodály Z: Magyarság a zenében. Szekfü Gy: Mi a magyar. 416. o.
